

การวิจัยและพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์
โดยใช้เอกสารประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์
ชุด ออนซอนโพนพิสัย ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของซิมป์สัน
สำหรับนักเรียนที่เรียนชุมนุมนาฏศิลป์*

Research and Development Thai Dance Practice Skills by using
the Teaching Documents of Creative Folk Dance Named Onson
Phon Phisai with the Simpson's Model Practical Skills for
Students in Thai Dance Club

ศรินทิพย์ พิมพ์เสน

Sarinthip Pimpasen

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองคาย เขต 2

Nong Khai Primary Educational Service Area Office 3, Thailand

E-mail: sarinthip.pimpasen@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัญหาการพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ 2) สร้างและพัฒนาประสิทธิภาพของเอกสารประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุด ออนซอนโพนพิสัย 3) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน 4) ประเมินทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ 5) ประเมินความพึงพอใจของนักเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชุมนุมนาฏศิลป์ ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนบ้านดงคำพิ จำนวน 96 คน คัดเลือกโดยใช้เทคนิคการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ เอกสารประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุด ออนซอนโพนพิสัย แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประเมินทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ และแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

*ได้รับบทความ: 27 มกราคม 2565; แก้ไขบทความ: 19 เมษายน 2565; ตอรับตีพิมพ์: 30 เมษายน 2565

Received: January 27, 2022; Revised: April 19, 2022; Accepted: April 30, 2022

ค่า E_1 / E_2 ค่า E.I. และทดสอบสมมุติฐานโดยใช้ค่า t-test แบบ Dependent Samples Test

ผลการวิจัยพบว่า

1. ปัญหาการพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับมากที่สุด
2. การสร้างและพัฒนาประสิทธิภาพของเอกสารประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุต ออนซอนโพนพิสัย มีประสิทธิภาพ 87.65/88.53
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. ผลการประเมินทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ ผู้เรียนมีทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์เพิ่มขึ้นอยู่ในระดับดีมาก
5. ความพึงพอใจของผู้เรียนมีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเอกสารประกอบการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์; เอกสารประกอบการเรียนการสอน; รูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซัน; นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุต ออนซอนโพนพิสัย

Abstract

The objectives of this research were; 1) to study the problem of developing practical dance skills, 2) to create and develop the efficiency of teaching materials for creative folk dance teaching, Onson Phon Phisai, 3) to compare the learning achievement before and after school, 4) to assess the skills of performing arts, 5) to assess student satisfaction. The sample group used in this research was the students of Thai dance club to 2020, Bang Dong Kam Phi School, 96 students. Selected using a specific selection technique. The research instruments were the teaching materials of creative folk dance, the Onson Phon Phisai. Learning activities plan, achievement test performing arts skills assessment and student satisfaction assessment form. The statistics used in the data analysis were standard deviation, E_1/E_2 values, E.I. values and hypothesis tested using dependent samples Test t-test.

The results showed that:

1. The problem of developing dance practice skills found that the problem was at the highest level.
2. Creation and development of the efficiency of teaching aids for creative folk dances, Onson Phon Phisai. Effective 87.65/88.53.

3. The learning achievement before and after school was significantly higher than before at the .05 level.

4. Assessment results of performing arts skills. The learners' skill in performing arts has increased to a very good level.

5. The students' satisfaction with the learning activities with teaching aids overall, it's at the highest level.

Keywords: Dance practice skills; Teaching Documents; The Simpson's model practical skills; Creative folk dance performance named Onson Phon Phisai

1. บทนำ

ประเทศไทยนับเป็นชาติหนึ่งที่ได้รับการยอมรับว่ามีชนบทร่มรณยม วัฒนธรรมประเพณีอันงดงาม มีนาฏศิลป์และการละคร อันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะมีความประณีตงดงาม แต่ด้วยสภาพสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองที่มีทั้งช่วงรุ่งเรืองและช่วงเสื่อมถอย ทำให้นาฏศิลป์และการละครมีปัจจัยเสี่ยงที่จะเสื่อมถอย ดังนั้น กรมศิลปากร วิทยาลัยนาฏศิลป์หรือแม้แต่วรรณเรียนจึงเป็นหน่วยงานที่ต้องประสานความร่วมมือ เพื่อให้นาฏศิลป์คงอยู่สืบไป (รานี ชัยสงคราม, 2544, หน้า 2) ดังนั้น การให้การศึกษาที่ดีแก่คนรุ่นใหม่ จึงต้องปลูกฝังทัศนคติ ค่านิยมให้รู้จักคิดเป็น คิดอย่างสร้างสรรค์ รู้จักค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง รู้จัก ปฏิบัติลงมือทำ สามารถวิเคราะห์ปัญหา เลือกและตัดสินใจได้อย่างมีคุณภาพ (อารี พันธมณี, 2540, หน้า 7) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ เป็นกลุ่มสาระที่ มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์ กิจกรรมทางศิลปะช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจนการนำไปสู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่น ในตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 2) นาฏศิลป์ นับว่าเป็นศิลปะที่โดดเด่นที่สุด แฝงด้วยจินตนาการและศิลปะอันละเอียดอ่อนของคนไทย แสดงถึงความเป็นอารยธรรมอันรุ่งเรืองและความมั่นคงของชาติที่ได้สืบทอดต่อกันมาตั้งแต่โบราณกาล นอกจากจะมีคุณค่าในฐานะที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมและแสดงถึงอารยธรรมที่รุ่งเรืองแล้ว นาฏศิลป์ยังมีประโยชน์สำหรับผู้เรียนที่ได้เรียนรู้ นั่นเป็นเพราะว่าการเรียนนาฏศิลป์ เป็นการใช้อวัยวะทุกส่วนของ ร่างกายในการเคลื่อนไหวท่าทางต่างๆ ของนาฏศิลป์ไทยมีท่วงท่าคล้ายถาษิตัดตน จึงส่งผลให้ผู้ที่ได้เรียน ฝึกหัดเป็นผู้มีสุขภาพสมบูรณ์ มีจิตใจร่าเริงแจ่มใสและมีบุคลิกภาพดี (กาญจนา อินทรสุนานนท์ และรุจี ศรีสมบัติ, 2552, หน้า 3) ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ในสารนาฏศิลป์นั้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูผู้สอน ต้องเน้นด้านทักษะการปฏิบัติจริงให้มากที่สุด เพื่อให้แก่นักเรียนเกิดทักษะความชำนาญ ในทักษะที่เรียนรู้

และสามารถนำไปประยุกต์ใช้หรือนำไปแสดงออกในทางที่ถูกต้อง ดังนั้น รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นพัฒนาทักษะพิสัยจึงมีความสำคัญอย่างมากต่อการจัดการเรียนการสอนนาฏศิลป์ การจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์โดยเน้นทักษะนาฏศิลป์ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง (มะลิฉัตร เอื้ออาพันธ์, 2545, หน้า 4) ดังที่ ทิศนา ขัมมณี (2557, หน้า 4) กล่าวว่า หากครูผู้สอนสามารถออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ทางกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม ภายใต้กิจกรรม ที่ผู้เรียนได้เคลื่อนไหวปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ได้ใช้ความคิดได้มีปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่นและเกิดอารมณ์ความรู้สึกอันจะช่วยให้การเรียนรู้มีความหมายกับนักเรียน การเรียนรู้ดังกล่าวจะเป็นปัจจัยส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริง

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำ รูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะปฏิบัติของซิมพ์สัน (Instructional Model Based On Simpson's Processes For Psycho Motor Skill Development) มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนนาฏศิลป์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ที่เรียนชุมนุมนาฏศิลป์ ซึ่งรูปแบบการเรียนการสอนตามแนวคิดการพัฒนาทักษะปฏิบัติของซิมพ์สัน ซึ่งทักษะเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางกายของผู้เรียน เป็นความสามารถในการประสานการทำงานของกล้ามเนื้อหรือร่างกาย ซึ่งต้องมีความสัมพันธ์กับความรู้สึกที่เกิดขึ้น ทักษะปฏิบัตินี้สามารถพัฒนาได้ด้วย การฝึกฝน ซึ่งหากได้รับการฝึกฝนที่ดีแล้วจะเกิดความถูกต้อง ความคล่องแคล่ว ความเชี่ยวชาญ ชำนาญการและความคงทน ผลของพฤติกรรมหรือการกระทำสามารถสังเกตได้จากความรวดเร็ว ความแม่นยำ ความเร็วหรือความราบรื่นในการจัดการ (Simpson, 1972) จึงนับว่าเหมาะสมอย่างยิ่งกับการเรียนการสอนนาฏศิลป์

จากที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงใช้วิธีสอนปฏิบัตินาฏศิลป์ตามแนวคิดพัฒนาทักษะปฏิบัติของซิมพ์สัน เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะการปฏิบัตินาฏศิลป์ที่ส่งเสริมบุคลิกภาพและความคิดสร้างสรรค์ดีขึ้น ให้ประสบความสำเร็จ ในการปฏิบัตินาฏศิลป์ได้ถูกต้องตามมาตรฐานและมีความมั่นใจมากขึ้น เอกสารประกอบการเรียนการสอนนับเป็นสื่อการสอนที่มีคุณค่า เป็นสื่อการเรียนการสอนชนิดหนึ่งซึ่งเกิดจากเทคโนโลยีทางการศึกษา ที่ผลิตออกมาในรูปของสื่อประสมต่างๆ โดยมีการจัดลำดับขั้นตอนในการใช้อย่างเป็นระบบ มีจุดมุ่งหมายจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในรายวิชาใดวิชาหนึ่งที่มีเนื้อหาครอบคลุมครบถ้วน สอดคล้องกับผลการวิจัยของรังษิยา งามวงศ์ (2558, หน้า 103-105) ได้ศึกษาการประดิษฐ์ทำรำประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง ฟ้อนบัวสวรรค์ ผลปรากฏว่าคู่มือประกอบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฟ้อนบัวสวรรค์ มีค่าเท่ากับ 81.73/86.25 ดัชนีประสิทธิผลของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องฟ้อนบัวสวรรค์ มีค่าเท่ากับ .7628 หมายความว่า ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นร้อยละ 76.28 จากเอกสารหลักสูตรหลักสูตรและเอกสารประกอบการเรียนการสอนจึงเป็นตัวกลางที่ใช้ในกระบวนการเรียนการสอนหรือเป็นแหล่งความรู้ ที่ช่วยให้ผู้เรียนบรรลุจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมตามความต้องการต่อไป ได้อย่างมี

ประสิทธิภาพ โดยมีการวัดผลการเรียนรู้ทันทีหลังจากเรียนจบในหน่วยนั้นๆ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปญัก สินทร (2556, หน้า 47) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาเอกสารประกอบการสอนรายวิชาปฏิบัติกีตาร์ 3 สำหรับนักศึกษาหลักสูตรสาขาวิชาดนตรีชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม พบว่า เอกสารประกอบการสอนรายวิชาปฏิบัติกีตาร์ 3 สำหรับนักศึกษาหลักสูตรวิชาดนตรีชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม มีประสิทธิภาพโดยรวม เท่ากับ 90.87/84.83 ซึ่งผ่านเกณฑ์ประสิทธิภาพทดลองใช้นวัตกรรมตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาที่เรียนด้วยเอกสารประกอบการสอนรายวิชาปฏิบัติกีตาร์ 3 ได้เกรด A จำนวน 18 คน ได้เกรด B+ จำนวน 2 คน จากผลการวิจัยสรุปได้ว่า นักศึกษาที่เรียนด้วยเอกสารประกอบการสอนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าการเรียนปกติ เอกสารประกอบการสอนมีความเหมาะสมต่อการจัดการเรียนการสอนและสามารถนำไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์
2. เพื่อสร้างและพัฒนาประสิทธิภาพของเอกสารประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุด ออนซอนโพนพิสัย
3. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน
4. เพื่อประเมินทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์
5. เพื่อประเมินความพึงพอใจของนักเรียน

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ โดยใช้เอกสารประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุด ออนซอนโพนพิสัย ด้วยรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซัน สำหรับนักเรียนที่เรียนชุมนุมนาฏศิลป์ ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่มแรกใช้ Try out คือ ผู้เรียนเป็นสมาชิกชุมนุมนาฏศิลป์ กลุ่มเครือข่ายโพนพิสัย 2 จำนวน 96 คน กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โรงเรียนบ้านดงกำพี้ ที่เป็นสมาชิกชุมนุมนาฏศิลป์ ปีการศึกษา 2561 จำนวน 24 คน คัดเลือกโดยใช้เทคนิคการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sample)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ เอกสารประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุด ออนซอนโพนพิสัย แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน แบบประเมินทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์และแบบประเมินความพึงพอใจของผู้เรียน

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า E_1 / E_2 ค่า E.I. และทดสอบสมมุติฐานโดยใช้ค่า t-test แบบ Dependent Samples Test

4. สรุปผลการวิจัย

1. จากการใช้แบบสอบถามปัญหาการพัฒนาทักษะปฏิบัติทางศิลป์ของครูผู้สอนและของผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 โดยรวมมีปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะปฏิบัติทางศิลป์อยู่ในระดับมากที่สุด

2. การสร้างและพัฒนาประสิทธิภาพของเอกสารประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุด อ่อนซอนโพนพิสัย ได้ค่าประสิทธิภาพ 87.65/88.53 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ ที่กำหนดไว้ 80/80

3. ผลการทดลองใช้เอกสารประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ชุดอ่อนซอนโพนพิสัย สำหรับผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ที่เรียนชุมนุมนาฏศิลป์ โรงเรียนบ้านดงกำพี้ มีดังนี้

3.1 เมื่อนำเอกสารประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ชุด อ่อนซอนโพนพิสัยไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง คือ ผู้เรียนในชุมนุมนาฏศิลป์จำนวน 24 คน พบว่าได้ค่าประสิทธิภาพ 88.34/89.15 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80

3.2 ค่าดัชนีประสิทธิผลของเอกสารประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ชุด อ่อนซอนโพนพิสัย มีค่าเท่ากับ 0.7455 หรือคิดเป็นร้อยละ 74.55 แสดงว่าผู้เรียน มีความก้าวหน้าทางการเรียนรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 74.55

3.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.4 เปรียบเทียบทักษะปฏิบัติทางศิลป์ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนพบว่าผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผู้เรียนมีทักษะปฏิบัติทางศิลป์เพิ่มขึ้น ร้อยละ 53.00

4. คุณภาพของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.89 และมีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.33 แสดงว่าแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีองค์ประกอบเหมาะสมและมีคุณภาพในระดับมากที่สุด เหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้

5. ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อเอกสารประกอบการเรียนการสอน เรื่อง นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุด อ่อนซอนโพนพิสัย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

5. อภิปรายผลการวิจัย

1. จากการศึกษาปัญหาการพัฒนาทักษะปฏิบัติทางศิลป์ของครูผู้สอนและของผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ที่เรียนชุมนุมนาฏศิลป์ โดยรวมมีปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะปฏิบัติ

นาฏศิลป์อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับมะลิฉัตร เอื้ออานนท์ (2545, หน้า 4) ที่กล่าวว่าผู้เรียนไม่เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการเรียนรู้ในการประดิษฐ์ท่ารำ ซึ่งจากข้อมูลดังกล่าวสะท้อนให้เห็นว่าวิธีการสอนโดยครูทำหน้าที่เป็นผู้ถ่ายทอดความรู้และนักเรียนทำหน้าที่เป็นผู้รับ การให้ความสำคัญแก่นักเรียนน้อยมาก มุ่งเน้นแค่เนื้อหาโดยไม่สนใจพื้นฐานความรู้เดิมหรือความต้องการของนักเรียน รวมทั้งไม่คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลส่งผลให้นักเรียนเกิดความเบื่อหน่าย ขาดความสุข ขาดจินตนาการในการเรียน มีเจตคติที่ไม่ดีต่อวิชานาฏศิลป์ นักเรียนจึงไม่สนใจการเรียนเพราะมองไม่เห็นประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนเพราะเห็นว่าเป็นเรื่องไกลตัวหรือไม่เห็นโอกาสที่จะได้ใช้จริง ดังนั้น รูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นพัฒนาทักษะพิสัยจึงมีความสำคัญอย่างมากต่อการจัดการเรียนการสอนนาฏศิลป์ การจัดการเรียนรู้นาฏศิลป์โดยเน้นทักษะนาฏศิลป์ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริงและสอดคล้องกับ Simpson (1972) ที่กล่าวถึงการจัดการเรียนการสอนทักษะเป็นเรื่องที่มีความเกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางกายของผู้เรียน เป็นความสามารถในการประสานการทำงานของกล้ามเนื้อหรือร่างกาย ในการทำงานที่มีความซับซ้อนและต้องอาศัยความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อหลายๆ ส่วน การทำงานดังกล่าวเกิดขึ้นได้จากการสั่งงานของสมอง ซึ่งต้องมีความสัมพันธ์กับความรู้สึกที่เกิดขึ้น ทักษะปฏิบัตินี้สามารถพัฒนาได้ด้วยการฝึกฝน ซึ่งหากได้รับการฝึกฝนที่ดีแล้วจะเกิดความถูกต้อง ความคล่องแคล่ว ความเชี่ยวชาญ ชำนาญการ และความคงทน ผลของพฤติกรรมหรือการกระทำสามารถสังเกตได้จากความรวดเร็ว ความแม่นยำ ความเร็วหรือความราบรื่นในการจัดการ รูปแบบการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาทักษะพิสัยที่น่าสนใจและสอดคล้องกับการเรียนการสอนนาฏศิลป์ คือ ทักษะปฏิบัติของซิมป์สัน (ทิตนา เขมมณี, 2555, หน้า 244) ซึ่งประกอบด้วย 7 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การรับรู้ (Perception) 2) การเตรียมความพร้อม (Readiness) 3) สนองตอบภายใต้การควบคุม (Guided response) 4) การให้ลงมือกระทำจนกลายเป็นกลไกที่สามารถกระทำได้เอง (Mechanism) 5) กระทำอย่างชำนาญ (Complex Overt response) 6) ขั้นปรับปรุงและประยุกต์ใช้ 7) ขั้นการคิดริเริ่ม

2. ประสิทธิภาพของเอกสารประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุดออนซอนโพนพิสัย ผู้วิจัยได้นำไปทดลองใช้กับผู้เรียนหลายกลุ่มด้วยกันแล้วได้นำข้อบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไข ทำให้ได้เอกสารประกอบการเรียนการสอนที่สมบูรณ์ พบว่าได้ค่าประสิทธิภาพของการใช้เอกสารประกอบการเรียนการสอน 87.65/88.53 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80/80 และเมื่อนำมาใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง คือ ผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ที่เป็นสมาชิกชุมนุมนาฏศิลป์ จำนวน 24 คน พบว่า ได้ค่าประสิทธิภาพของการใช้เอกสารประกอบการเรียนการสอน 88.34/89.15 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากเอกสารประกอบการเรียนการสอนได้คำนึงถึงผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อให้ผู้เรียนไม่เบื่อหน่ายต่อการเรียนอีกทั้งเอกสารประกอบการเรียนมีรูปภาพประกอบที่สวยงาม การใช้ภาษา ขนาดตัวอักษรเพื่อเป็นเครื่องเร้าอยากเรียน นอกจากนั้นเอกสารประกอบการเรียนยังมีประโยชน์ต่อครูผู้สอนและ

ทำให้ทราบการพัฒนาทางทักษะอื่นๆ ของผู้เรียน เพื่อหาข้อบกพร่องในการเรียน แก้ไขข้อบกพร่องได้ทัน
ท่วงที เป็นการช่วยให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จทางการเรียน เป็นไปตามแนวคิด เอกสารประกอบการเรียน
มีประโยชน์ในการฝึกจินตนาการและ ความคิดสร้างสรรค์เป็นเครื่องมือ และอาหารสมองที่มีความสำคัญ
ต่อการพัฒนาเส้นใยของสมองให้ เจริญเติบโตเป็นผลดีต่อการพัฒนาสติปัญญาให้ฉลาดหลักแหลม มีความรู้
กว้างขวาง มีเชาว์ ปัญญาไหวพริบ มีความอบอุ่นทางจิตใจไม่เครียด มีความสนุกสนาน เพลิดเพลิน และ
อารมณ์ดีและมีประโยชน์ทั้งต่อนักเรียน ครูและผู้บริหารในการใช้เป็นคู่มือครูเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน
ของครู และพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของนักเรียนทำให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพและผู้เรียนบรรลุ
จุดมุ่งหมายของหลักสูตร (วิไลพร ยิ้มเยาะ, 2561) อีกทั้งยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของโกสม สวัสดิ์พูน
(2555, หน้า 90-91) ที่ได้ศึกษาผลการใช้เอกสารประกอบการเรียนรู้นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ระบุว่า
นางรองรำลึก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า เอกสารประกอบการเรียนรู้นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์
เท่ากับ 86.10/82.83 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้

3. ค่าดัชนีประสิทธิผลของเอกสารประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุด
ออนซอนโพนพิสัย มีค่าเท่ากับ 0.7455 หรือคิดเป็นร้อยละ 74.55 แสดงว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าทางการ
เรียนรู้เพิ่มขึ้นร้อยละ 74.55 ที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจากวิธีการเรียนการสอนด้วยเอกสารประกอบการเรียน
การสอนเป็นกิจกรรมที่สนุกสนานเนื้อหาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ นอกจากนั้น
นาฏศิลป์ยังเน้นการส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นคนคิดอย่างสร้างสรรค์ร่าเริงแจ่มใสเกิดความสามัคคีในหมู่คณะ
ทำให้รู้จักดนตรีและบทเพลงต่างๆ และเป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพที่ดี สามารถนำความรู้ความสามารถเป็น
พื้นฐานนำไปประกอบอาชีพสร้างชื่อเสียงได้ในอนาคตและนำไปใช้ในงานมงคลและงานรื่นเริงที่จัดขึ้น
ในห้องเรียน ผู้เรียนจึงเกิดการเรียนรู้ได้ดีสอดคล้องกับหลักการของกระทรวงศึกษาธิการ (2552, หน้า 184)
ที่กล่าวว่ากลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะเป็นกลุ่มสาระที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
มีจินตนาการทางศิลปะ ชื่นชมความงาม มีสุนทรียภาพ ความมีคุณค่า ซึ่งมีผลต่อคุณภาพชีวิตมนุษย์
กิจกรรมทางศิลปะ ช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม ตลอดจนการนำไป
สู่การพัฒนาสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความเชื่อมั่นในตนเอง อันเป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อหรือ
ประกอบอาชีพได้และสอดคล้องกับหลักการของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551
(กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 25-26) ที่กล่าวถึงการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
ผู้เรียนจะต้องอาศัยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายเป็นเครื่องมือที่จะนำพาตนเองไปสู่เป้าหมายของ
หลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของกนกภรณ์
เวียงคำ (2559, หน้า 88) ได้วิจัยการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติ เรื่อง เรือมกะลาสาธยาย
กลุ่มสาระศิลปะ (นาฏศิลป์) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ดัชนีประสิทธิผลการจัดกิจกรรมการ
เรียนรู้ทักษะปฏิบัติ มีค่าเท่ากับ 0.6933 หรือร้อยละ 69.33 แสดงว่านักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีความรู้เพิ่ม

ขึ้นร้อยละ 69.33 ผลการเปรียบเทียบคะแนนการผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้เอกสารประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุต ออนซอนโพธิพิสัย ผู้เรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 24 คน เมื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ที่เป็นเช่นนี้ เนื่องมาจากการเรียนรู้โดยใช้เอกสารประกอบการเรียนการสอนดำเนินการอย่างมีกระบวนการ คือ ชี้นำเข้าสู่บทเรียน กิจกรรมการเรียนการสอนประกอบด้วย ชี้นำ ชี้นสอน ชี้นสรุป โดยใช้รูปแบบการสอนตามแนวคิดของซิมป์สัน ซึ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม จนเกิดความชำนาญและประเมิณผลอย่างหลากหลาย จึงทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ มีความมั่นใจและมีความสุข ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์และสุนทรีภาพ (ทิตนา แหมมณี, 2555, หน้า 244) ที่กล่าวถึงรูปแบบการสอน ซึ่งประกอบไปด้วย 7 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การรับรู้ (Perception) 2) การเตรียมความพร้อม (Readiness) 3) สนองตอบภายใต้การควบคุม (Guided response) 4) การให้ลงมือกระทำ จนกลายเป็นกลไกที่สามารถกระทำตัวเอง (Mechanism) 5) กระทำอย่างชำนาญ (Complex Overt response) 6) ชี้นำปรับปรุงและประยุกต์ใช้ 7) ขั้นการคิดริเริ่ม ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้สิ่งใหม่จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของกนกภรณ์ เวียงคำ (2559, หน้า 88) ได้วิจัยการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติ เรื่อง เรือมกะลาสราย กลุ่มสาระศิลปะ (นาฏศิลป์) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

เปรียบเทียบทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนพบว่า ผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ที่เรียนชุมนุมนาฏศิลป์ ผลการประเมินทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ก่อนเรียนและหลังเรียนของผู้เรียน ผู้เรียนมีทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์เพิ่มขึ้นอยู่ในระดับดีมาก ค่าเฉลี่ยร้อยละ 53.00 ที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจากครูมีการจัดลำดับขั้นตอนในการสอนอย่างเป็นระบบโดยสอนจากเนื้อหาที่ง่ายไปหาเนื้อหาที่ยากเน้นให้ผู้เรียนได้ลงปฏิบัติจริง พร้อมกับอธิบายทำร่ายอย่างละเอียดและคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเรณู โกศินานนท์ (2548, หน้า 20-25) ได้เสนอแนวทางการจัดการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ ดังนี้ สอนจากง่ายไปหายาก สอนตามความสามารถของบุคคลการสอนแต่ละท่าต้องอธิบายและแนะนำอย่างละเอียด ตั้งแต่ศีรษะจรดปลายเท้า นอกจากนั้นยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของอุมารี นาสมตอง (2559, หน้า 61-66) ได้วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ เรื่อง การประดิษฐ์ทำรำประกอบเพลงไทยสากล พบว่า นักเรียนที่เรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อเอกสารประกอบการเรียนการสอน เรื่อง นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ชุต ออนซอนโพธิพิสัย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้เนื่องมาจากผู้เรียนได้เรียนรู้

ในสิ่งที่ตนสนใจ มีความชอบ ความสบายใจ ความสุขใจต่อสภาพแวดล้อมและไม่มีความเครียดหรือ
อึดอัดใจในการเรียนและนักเรียนปฏิบัติกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งที่ปฏิบัติด้วยความเต็มใจ ซึ่งกิจกรรม
นั้นสามารถตอบสนองความต้องการได้และสามารถกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความต้องการพบกับความสำเร็จ
มากขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของอุมาริ นาสมทอง (2559, หน้า 72-73) ที่ได้ศึกษาผลการ
พัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ เรื่อง การประดิษฐ์ทำรำประกอบเพลงไทยสากล
กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจ
ต่อการเรียนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับมาก ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้

6. ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 ผู้บริหารศึกษานิเทศก์และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนการนำเอกสาร
ประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ชุด ออนซอนโพนพิสัย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปใช้ในการ
พัฒนาทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ในสถานศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

1.2 ครูผู้สอนควรเตรียมสื่อเครื่องมือที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและใบงาน
ให้พร้อม ครูต้องคอยดูแลและกำกับให้นักเรียนปฏิบัติตามงานที่ได้รับมอบหมายเพื่อให้กิจกรรมการเรียน
การสอนบรรลุวัตถุประสงค์

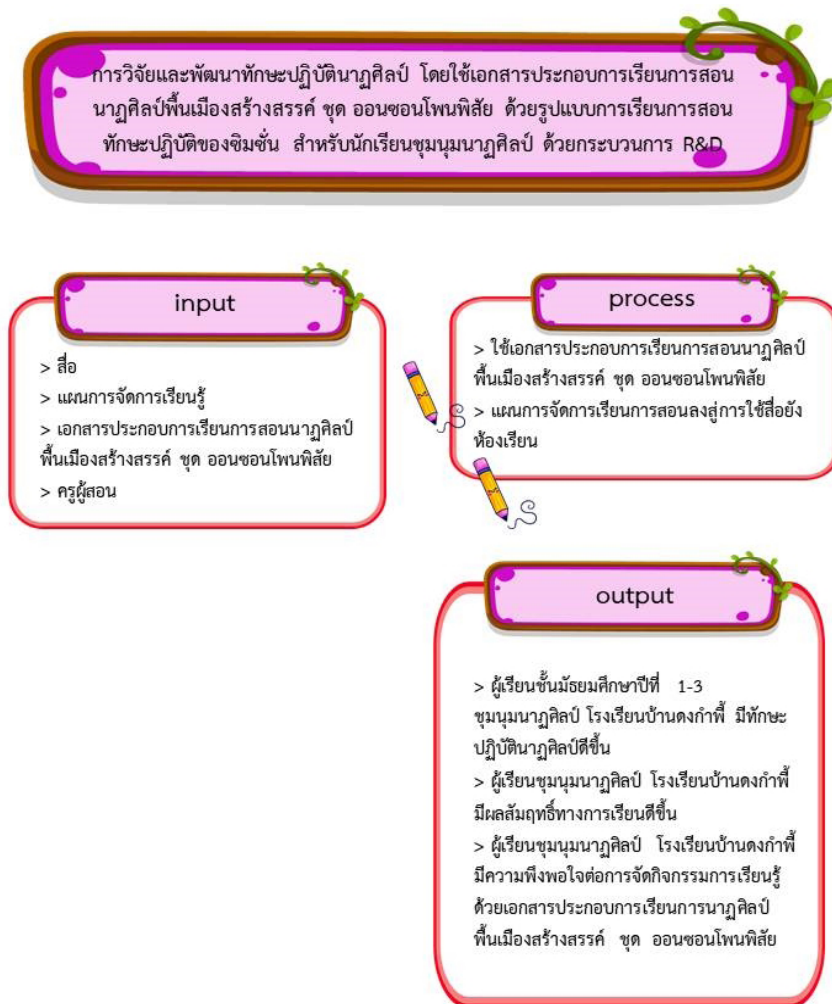
2. ข้อเสนอแนะการวิจัย

2.1 การเรียนการสอนโดยใช้เอกสารประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์
ชุด ออนซอนโพนพิสัยเป็นกิจกรรมที่เน้นให้ผู้เรียนต้องปฏิบัติจริงครูควรคอยแนะนำ กำกับ ดูแลอย่าง
ใกล้ชิดเพื่อให้ผู้เรียนปฏิบัติได้ถูกต้อง

2.2 ควรมีการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ เกี่ยวกับการประดิษฐ์ทำรำอื่นๆ
เพื่อจัดทำเป็นแหล่งเรียนรู้ ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน

7. องค์ความรู้ที่ได้รับ

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชานาฏศิลป์ โดยใช้เอกสารประกอบการเรียนการสอนนาฏศิลป์
พื้นเมืองสร้างสรรค์ชุด ออนซอนโพนพิสัยด้วยรูปแบบการเรียนการสอนทักษะปฏิบัติของซิมพ์ซัน สำหรับ
นักเรียนที่เรียนชุมนุมนาฏศิลป์ ดังผลลัพธ์ที่เกิดจากการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับ

เอกสารอ้างอิง

- กนกภรณ์ เวียงคำ. (2559). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ (นาฏศิลป์) เรื่อง เรือมกะลาสร่าย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานคร.

- _____. (2552). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กาญจนา อินทรสุณานนท์ และรุจี ศรีสมบัติ. (2552). *ร่ววงมาตรฐาน*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- โกสุม สวัสดิ์พูน. (2555). *ผลการใช้เอกสารประกอบการเรียนรู้นาฏศิลป์พื้นเมืองสร้างสรรค์ ระบายนางรองรำลึก สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). บัณฑิตวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.*
- ทิตินา แคมมณี. (2555). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตินา แคมมณี. (2557). *รูปแบบการเรียนการสอน: ทางเลือกที่หลากหลาย. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- ปฏีก สินทร. (2556). *การพัฒนาเอกสารประกอบการสอนรายวิชาปฏิบัติกีตาร์ 3 สำหรับนักศึกษาหลักสูตรสาขาวิชาดนตรี ชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.*
- มะลิฉัตร เอื้ออานนท์. (2545). *ศิลปศึกษาแนวปฏิรูปฯ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- รังษิยา งามวงศ์. (2558). *การประดิษฐ์ทำรำประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง ฟ้อนบัวสวรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ วิชาดนตรี-นาฏศิลป์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. (การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.*
- รานี ชัยสงคราม. (2544). *นาฏศิลป์ไทยเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: องค์การค้าของคุรุสภา.
- เรณู โกสินานนท์. (2548). *นาฏยศัพท์ ภาษาทำนาฏศิลป์*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- วิไลพร ยิ้มเยาะ. (2561). *การพัฒนาเอกสารประกอบการเรียนชุดสอนหนูเป็นเด็กด้วยกระบวนการ "QPAR" เพื่อพัฒนาคุณธรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ปี การศึกษา 2561 โรงเรียนบ้านเหล่าหญ้า อำเภอเขาค้อ สำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 2. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.*
- อารี พันธุ์มณี. (2540). *ความคิดสร้างสรรค์กับการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: ต้นอ้อแกรมมี.
- อุมาрі นาสมทอง. (2559). *การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัตินาฏศิลป์ เรื่องการประดิษฐ์ทำรำประกอบเพลงไทยสากล กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สำหรับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. (วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.*
- Simpson, D. (1972). *Teaching physical education*. Boston: Houghton Mufflin Co.